

[12]

«Хай буде тьма!» — сказав наш бог земний.
І стала тьма, запанував хаос,
Немов перед створінням світу. Ні, ще гірше
Був той хаос, бо у ньому були

Живі створіння, їх давила тьма.
Скрізь марища з хаосу виринали,
Лиха зараза, голод, злидні, жах —
Несвітський жах усім морозив душу:

І найодважнішим ставало жаско,
Голодні крики слухаючи й стогін,
Що виринали, наче зо дна моря,
З юрби великої і темної. Здаваласьь

Ота юрба частиною хаосу
І голосом його. Часами розлягалось
У темряві гукання: «Світла! Світла!»
І на відповідь чувся голос дужий

Земного бога з високості трону:
«Хай буде тьма!» І знов тремтів хаос.
О, не один нащадок Прометея
Блискучу іскру з неба здобував,

І безліч рук до неї простягалось,
Мов до зорі, що вказує дорогу.
І розсипалась та велика іскра
На іскорки малесенькі, незначні,

І кожний іскорку ховав, неначе скарб,
У попелі холодному віддавна;

Вона не гасла, тліла в тій могилі,
Та не давала ні тепла, ні світла,

А сміливий нащадок Прометея
Знаходив смутну долю свого предка:
Вигнання, муки, нерозривні пута,
Дочасну смерть у дикій самотині...

І досі так, о браття! й досі тьма.
Гей, озовіться! Страшно в сім хаосі.
Я чула голоси одважні, вільні,
Вони лунали, мов гукання в лісі, —

Тепер замовкли, і страшніше тиша
Мені здається, ніж була раніш.
Брати мої, нащадки Прометея!
Вам не орел розшарпав груди горді, —

Бридкі гадюки в серце уп'ялись.
Ви не приковані на тій кавказькій кручі,
Що здалека сіяє сніжним чолом,
Про в'язня звістку людям даючи!

Ні, ви поховані в землянках, звідки навіть
Не чути брязкоту кайданів, ні стогнання,
Ні непокірних слів...
Гей, царю тьми!

Наш лютий вороже! Недарма ти боїшся
Кайданів тих залізної музики!
Боїшся ти, що грізні, смутні гуки
Пройняти можуть і камінне серце.

А чим же ти заглушиш дикий голос
Хаосу темного, крик голоду й біди
І розпачливого гукання «світла, світла»?
На нього завжди, як луна у горах,

Одважні, вільні голоси озвуться.
«Хай буде тьма!» — сказав ти, — сього мало,
Щоб заглушить хаос і Прометея вбить.
Коли твоя така безмірна сила,
Останній вирок дай: «Хай буде смерть!»

25.09.1896

Примітки

Джерело : Леся Українка. Зібрання творів у 12 тт. — К. : Наукова думка, 1975 р., т. 1, с. 141 — 142.

«Невільничі пісні» вперше як цикл з 14 поезій надруковано у збірці « [Думи і мрії](#) », стор. 57 — 82, зі спільною датою для всього циклу — 1895 — 1896.